

گزارش «شرق» از تغییر موضع برجامی روسیه بعد از صدور قطع‌نامه شورای حکام

اتصال مویی برجام

فردو، در صفحه توئیترش نوشت: «تروئیکای اروپا از ایران به خاطر تصمیمش برای افزایش فعالیت‌های غنی‌سازی‌اش انتقاد کرد. آنها نقش خودشان در این تحولات را فراموش کرده‌اند».

اولیانوف در ادامه نوشت: «تصمیم تهران پاسخی قابل‌پیش‌بینی به تلاش تروئیکای اروپا و آمریکا برای افزایش تنش‌ها در هفته گذشته در شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی است». با این همه، روسیه ضمن حمایت از پاسخ تهران دربرابر قطع‌نامه شورای حکام، خواستار حصول توافق و احیای برجام است.

موضع دیپلماتیک روس‌ها

اما چه شد که اکنون مسکو به دنبال ازسرگیری گفت‌وگوهاست؟! آن‌هم در شرایطی که به اذعان بسیاری از تحلیلگران، یکی از عوامل مؤثر در مذاکرات هسته‌ای، خود روس‌ها هستند که به زعم برخی کارشناسان با آغاز جنگ اوکراین، نشست وین را به تعطیلی کشاندند. مضافاً اینکه در فضای کنونی که تقریباً گروهی از کارشناسان، حتی تحلیلگرانی که به احیای برجام خوش‌بین بودند، وضعیت فعلی را برای آغاز مذاکرات وین مثبت نمی‌بینند، چرا مقامات روس دم از تکمیل ماراتن گفت‌وگوهای هسته‌ای می‌زنند؟ سؤالی که کارشناسان و تحلیلگران مسائل روسیه (لازم به توضیح است نام کارشناسان و تحلیلگران به درخواست آنها در این گزارش نوشته نشده است) در پاسخ آن به «شرق» از کلیدواژه «بلوف دیپلماتیک» روس‌ها یاد می‌کنند. آن‌گونه که این کارشناسان تأکید دارند، روسیه اکنون با درنظرگرفتن شدت اختلاف‌نظرها بین اروپا و ایالات متحده با جمهوری اسلامی ایران، عملاً از فضای کنونی برای نشان‌دادن یک چهره دیپلماتیک استفاده می‌کند و ادعای روس‌ها برای مذاکرات هم تقریباً یک بازی سیاسی تلقی می‌شود.

باین‌حال، کرملین هرازگاهی با برخی اظهارنظرها، مصاحبه‌ها، توئیتهای خود و... دم از تلاش برای آغاز مذاکرات هسته‌ای، حل اختلافات طرفین و توافق در وین می‌زند. با این وجود خود روسیه و به‌ویژه شخص پوتین اکنون بهتر از هرکسی می‌داند که گسل فعلی تهران و غرب، بعد از اتفاقات اخیر داخلی ایران در سه ماه گذشته، «در کوتاه‌مدت قابل‌ترمیم» نیست؛ بنابراین سعی شده است هرازگاهی یک بلوف دیپلماتیک از سوی روس‌ها چاشنی کار شود، وگرنه اکنون هم روسیه و هم چین که در چند روز اخیر درگیر اعتراض‌های گسترده شده است، درگیر مسائل دیگری هستند و پرکردن این گسل درجه اهمیت بالایی برای آنها ندارد.

آیا رفتار مسکو صادقانه است؟

البته طیفی از تحلیلگران نیز به «شرق» می‌گویند برخی ادعاهای مقامات روس از سرگنی ریابکوف، معاون وزیر خارجه روسیه، یا میخائیل اولیانوف، نماینده این کشور در سازمان‌های بین‌المللی در وین و دیگر افراد نمی‌تواند ملاکی دقیق برای سنجش نگاه غایی و رسمی کرملین باشد. این طیف در سایه آنچه عنوان کرده‌اند، به کلیدواژه «ناراستی برخی رفتارهای دیپلماتیک روسیه» اشاره دارند؛ چراکه این‌گونه موضع‌گیری‌های کلی، در شرایطی که اتحاد غرب علیه روسیه را شاهد هستیم، صرفاً «لغظی دیپلماتیک» است.

عکس: Reuters

این نقطه بازدارد. هرچند این طیف از تحلیلگران در گپ‌وگفتشان با «شرق» به «تأثیر کرملین بر سیاست خارجی دولت رئیسی» اذعان دارند اما درعین‌حال تأکید می‌کنند که روسیه با وجود چالش جدی با اروپا، آمریکا و ناتو بر سر حمله به خاک اوکراین، «در نرسیدن تهران به نقطه گریز هسته‌ای با غرب هم‌نظر است»؛ یعنی روسیه هم مانند اروپا و آمریکا به کنترل هسته‌ای ایران اعتقاد دارد؛ بنابراین ادعای روس‌ها برای آغاز مذاکرات را «چندان بی‌اهمیت و آن را لغظی صرف دیپلماتیک نمی‌دانند».

باین‌حال، کارشناسان و تحلیلگرانی که معتقد به جدی‌بودن تلاش‌های مسکو برای ازسرگیری مذاکرات وین هستند، این واقعیت را هم متذکر می‌شوند که هم اروپا و هم آمریکا اکنون تمرکز و اولویت سیاست خارجی خود در قبال ایران را روی فشار همه‌جانبه به تهران در همه ابعاد و سطوح گذاشته‌اند؛ بنابراین احیای برجام تنها هدف آنها نیست. در چنین شرایطی، بسیار بعید است که روس‌ها بتوانند برای ازسرگیری مذاکرات وین کاری ملموس انجام دهند؛ چراکه هدف اصلی غرب با این فشارها و اجماع جهانی علیه ایران، تضعیف توان دیپلماتیک و کشاندن تهران پای میز مذاکره از موضع ضعف برای قبول پیش‌شرط‌های مدنظر آنان است. البته این تحلیلگران به نکته مهم‌تری نیز اشاره دارند و به «شرق» می‌گویند اگر به هر دلیلی، چه در سایه پرونده فعالیت‌های هسته‌ای و چه حقوق بشر، موضوع ارسال پهپاد و... ایران هم در انزوای جهانی قرار بگیرد، عملاً به ضرر روسیه خواهد بود؛ چراکه مسکو به درجه معدود کشورهای همسو با خود مانند ایران نیاز دارد؛ بنابراین به هر طریقی سعی می‌کند مانع از بحرانی‌شدن وضعیت مذاکرات وین شود.

ایسن کارشناسان مؤید گفته خود را برخی رفتارهای روسیه بعد از جنگ اوکراین می‌دانند که با خواست آنان برای تعویق مذاکرات وین همراه بود. این عده معتقدند تعویق مذاکرات وین، اهرمی برای اوج‌گیری قیمت‌ها در بازارهای انرژی و فشار جدی به اروپا و آمریکاست. در ادامه، این طیف از تحلیلگران به «شرق» یادآور می‌شوند حال که اروپا در باتلاق پاییز و زمستان سرد فرو رفته و برخلاف تصور مسکو و تهران، قاره سبز به نقطه «فلج‌کننده» نرسیده است و حتی قیمت‌های انرژی هم با وجود تمام تلاش‌های روسیه اکنون سیر کاهشی به خود گرفته و خود را برای بازگشت به کانال ۷۰ دلاری آماده می‌کنند، حکایت از آن دارد که روس‌ها سعی دارند در قبال مذاکرات وین و احیای برجام تغییر فاز بدهند.

نگرانی کرملین

این در حالی است که برخی دیگر از تحلیلگران حوزه اوراسیا نگاهی متفاوت دارند و در گپ‌وگفتشان با «شرق» اعتقاد دارند روسیه با درکی واقع‌بینانه از اوج‌گیری گسل دیپلماتیک بین اروپا و آمریکا با جمهوری اسلامی ایران، به‌ویژه در سه ماه گذشته و آغاز اعتراضات، نگران آن است که مبادا تهران در پرونده فعالیت‌های هسته‌ای به نقطه «گریز هسته‌ای» برسد.

این دسته از کارشناسان تصریح می‌کنند که هرچه فشار غرب، چه در قالب آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و چه شورای حکام، شورای حقوق بشر، سازمان ملل، شورای امنیت و... به دلایل متعددی مانند تداوم اعتراضات، فناوری هسته‌ای، نفوذ منطقه‌ای، توان دفاعی، ارسال پهپاد به روسیه، حقوق بشر و... بیشتر و بیشتر شود، تهران عملاً در مسیر «اتخاذ تصمیمات سخت‌تر» کام برمی‌دارد. در نتیجه مسکو سعی دارد به هر نحوی که شده، ایران را از رسیدن به

The Longines Legend Diver Watch

Elegance is an attitude

لونژین
LONGINES

SARMAN CO.

1832 Dr. Shariati Ave. Next to Pol-E-Roomi Tehran IRAN

Tel.: +98 21 226.137.52